

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Jarzabek

Protokolant: st. sekr. sąd. Dominika Kołpa

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 03 listopada 2022 r. w Warszawie

sprawy A. B.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w W.

o emeryturę rolniczą

na skutek odwołania A. B.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w W.

z dnia 4 czerwca 2020r. znak (...)(...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 953/20

UZASADNIENIE

A. B. w dniu 7 lipca 2020 r. złożyła odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w W. z dnia 4 czerwca 2020 r., znak: (...)(...) odmawiającej prawa do emerytury rolniczej, zaskarżając ww. decyzję w całości. Zaskarżonej decyzji zarzuciła:

1. naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 19 ust. 1 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez błędne przyjęcie, iż ubezpieczona podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników wyłącznie przez okres 16 lat, podczas gdy ubezpieczona opłacała składki oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników przez okres 25 lat, a w konsekwencji spełniła warunki do uzyskania prawa do emerytury rolniczej,
2. dokonanie arbitralnej, subiektywnej oceny materiału dowodowego, pozbawionej cech wszechstronności z pominięciem słusznego interesu ubezpieczonej poprzez uznanie, iż A. B. udokumentowała wyłącznie 16 lat jako okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W konkluzji ubezpieczona na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez ustalenie, iż nabyła prawo do emerytury rolniczej.

W uzasadnieniu swojego stanowiska odwołująca wskazała, że opłacała składkę na rolnicze ubezpieczenie emerytalno - rentowe od 1993 r. do 2017 r., natomiast, emerytura powszechna, którą uzyskała z ZUS została zwiększona o tzw. część rolną jedynie o 100 zł. Zdaniem odwołującej trudno uzasadnić taką decyzję organu, bo nawet jeśli przyjąć, iż ubezpieczonej nie służy prawo do pobierania równoległe dwóch świadczeń, emerytury powszechnej i rolniczej, to

fakt opłacania składek na ubezpieczenie rolnicze przez okres 25 lat powinien skutkować zwiększeniem emerytury powszechnej w znacznie większej wysokości. Wobec czego, zdaniem odwołującej, koniecznym jest ustalenie przez Sąd faktycznego okresu podlegania przez ubezpieczoną rolnicemu ubezpieczeniu społecznemu oraz wyliczenie z tego tytułu świadczenia emerytalnego bądź zwiększenia otrzymywanej powszechnej emerytury w odpowiedniej wysokości (odwołanie z dnia 7 lipca 2020 r. – k. 3-5 a.s.).

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania w całości.

Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy wyjaśnił, że pierwszy wniosek o emeryturę rolniczą odwołująca złożyła w dniu 31 marca 2017 r. Decyzją z dnia 22 maja 2017 r. organ rentowy odmówił prawa do świadczenia, ponieważ odwołująca posiadała jedynie 16 lat ubezpieczenia emerytalno-rentowego. Postępowanie sądowe (sygn. akt: VII U 749/17), wszczęte na skutek odwołania od powyższej decyzji, zostało umorzone w dniu 23.01.2018 r. (k.50) w związku z wycofaniem odwołania przez pełnomocnika odwołującej.

Organ rentowy wskazał, że w dniu 06 maja 2020 r. odwołująca złożyła kolejny wniosek o emeryturę rolniczą. Rozpoznając wniosek organ rentowy ustalił, że odwołująca nie spełnia warunków do otrzymania emerytury rolniczej, bo nie posiada wymaganego okresu ubezpieczenia emerytalno-rentowego. Udowodniony przez odwołującą okres ubezpieczenia emerytalno-rentowego (wyłącznie rolniczego ubezpieczenia) wynosi 16 lat.

Organ rentowy wskazał, że udowodniony przez odwołującą okres ubezpieczenia emerytalno-rentowego, jaki został uwzględniony do ustalenia prawa do świadczenia obejmuje przedziały czasowe:

1. od 01.07.1993 r. do 31.03.2009 r. - okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników
2. od 01.07.2009 r. do 30.09.2009 r. - okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Organ rentowy nie uwzględnił okresu pracy w gospodarstwie rolnym od 01 stycznia 1968r. do 22 stycznia 1969 r., ponieważ przypada on przed ukończeniem 16 roku życia oraz okresu od 23 stycznia 1969r. do 7 września 1969r. z uwagi na brak dokumentów potwierdzających rodzaj wykonywanej pracy. Okresy pracy zawodowej od 08 września 1969 r. do 30 czerwca 1985 r., od 23 lipca 1985r. do 31 marca 1990 r., od 07 września 1990 r. do 30 kwietnia 1992 r., od 01 lutego 2009 r. do 31 lipca 2009 r., od 01 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2013 r. oraz uczęszczania do szkoły również nie zostały uwzględnione, ponieważ okresy te w stosunku do osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. nie podlegają zaliczeniu do okresu ubezpieczenia emerytalno-rentowego dla ustalenia emerytury rolniczej- ust. 3 art. 20 u.s.r.

Odnosząc się do zarzutu zawartego w odwołaniu o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników przez okres 25 lat organ rentowy wskazał, że jest on niezasadny, ponieważ w związku z pobieraniem emerytury z ZUS od dnia 01 lipca 009 r., przyznanej na podstawie decyzji z dnia 25 sierpnia 2009 r. odwołująca została wstecznie wyłączona z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 01 października 2009 r. W tym przedmiocie została wydana decyzja z dnia 22.05.2017 r. Organ rentowy podał, że wsteczne wyłączenie z ubezpieczenia nastąpiło z winy odwołującej, ponieważ na bieżąco nie poinformowała o przyznaniu jej prawa do emerytury z ZUS. Tym samym, zdaniem organu rentowego, załączone przez odwołującą do odwołania zaświadczenie z dnia 05.03.2012 r. i pismo KRUS z dnia 03.08.2009 r. oraz potwierdzenie opłacenia składek za IV kw. 2016 r. są nieaktualne. Były one wydane odwołującej jeszcze przed wydaniem decyzji o ustaniu ubezpieczenia. Aktualne jest zaświadczenie dotyczące okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z dnia 26 maja 2020 r. załączone do akt emerytalnych. Zgodnie z art. 7 ust. 1 i 16 ust. 1 i ust. 3 w zw. z art. 6 pkt 10 c) ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w okresie pobierania przez odwołującą emerytury z ZUS nie mogła ona podlegać ubezpieczeniu rolniczemu. Stąd też, zdaniem organu rentowego, zarzuty o podleganiu ubezpieczeniu w KRUS są niezasadne.

Organ rentowy podniósł również, że cały okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników został uwzględniony przez ZUS do ustalenia emerytury (odpowiedź na odwołanie z 31 lipca 2020 r. – k. 17-19 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca A. B., urodzona (...), ukończyła naukę Liceum Ekonomiczne (...) w W. i uzyskała tytuł technika ekonomisty o specjalności ekonomika i organizacja przedsiębiorstw. W dniu 21 czerwca 1978 r. otrzymała tytuł wykwalifikowanego rolnika, a 26 listopada 1979 r. zdała egzamin dojrzałości (kserokopia świadectwa dojrzałości – k. 64-65 a.r.; świadectwo – k. 66 a.r.). W dniu 6 stycznia 1982 r. odwołująca otrzymała od rodziców gospodarstwo rolne umową darowizny (kopia aktu notarialnego – k. 13-14 a.r.).

A. B. była zatrudniona w ramach stosunku pracy od 8 września 1969 r. do 30 czerwca 1985 r., od 23 lipca 1985 r. do 31 marca 1990 r., od 7 września 1990 r. do 30 kwietnia 1992 r., od 1 lutego 2009 r. do 31 lipca 2009 r., od 1 października 2009 r. do 30 czerwca 2013 r. (bezsporne).

Odwołująca podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od 1 lipca 1993 r. do 31 marca 2009 r. oraz od 1 lipca 2009 r. do 30 września 2009 r. (wydruk - k. 72 a.r.).

W dniu 31 marca 2017r. odwołująca złożyła wniosek o emeryturę rolniczą (wniosek z dnia 31 marca 2017r. – k. 1-2 a.r.). Decyzją z dnia 22 maja 2017r., znak: (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił prawa do świadczenia, ponieważ odwołująca posiadała jedynie 16 lat ubezpieczenia emerytalno-rentowego (decyzja z dnia 22 maja 2017 r. – k. 26 a.r.). Postępowania sądowe przed Sadem Okręgowym Warszawa -Praga w Warszawie o sygn. akt VII U 749/17, wszczęte na skutek odwołania od powyższej decyzji, zostało umorzono w dniu 23 stycznia 2018 r., wobec cofnięcia odwołania przez odwołującą (odpis postanowienia z dnia 23 stycznia 2018 r. - k. 50 a.r.).

Decyzją Prezesa KRUS z dnia 22 maja 2017 r., znak: (...) (...) odwołująca została wstecznie wyłączona z ubezpieczenia społecznego rolników od 1 października 2009 r., ze względu na pobieranie emerytury powszechnej z ZUS od dnia 1 lipca 2009 r., przyznanej decyzją nr (...) z dnia 25 sierpnia 2009 r. Do wysokości emerytury ZUS uwzględnił okresy pracy zawodowej ubezpieczonej: okresy składkowe - od 8 września 1969 r. do 30 czerwca 1985 r., od 23 lipca 1985 r. do 31 marca 1990 r., od 7 września 1990 r. do 30 kwietnia 1992 r., od 1 lutego 2009 r. do 30 czerwca 2009 r., od 1 lipca 2009 r. do 31 lipca 2009 r.; okresy opłacania składek na ubezpieczenia społeczne rolników nie pokrywające się z okresami składkowymi i nieskładkowymi – od 27 września 1993 r. do 30 września 1998 r., od 11 listopada 1998 r. do 31 stycznia 2009 r., od 1 sierpnia 2009 r. do 30 września 2009 r.; okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników pokrywającej się z okresami składkowymi i nieskładkowymi – od 1 lutego 2009 r. do 30 czerwca 2009 r., od 1 lutego 2009 r. do 31 marca 2009 r.; okresy prac interwencyjnych – od 1 października 2009 r. do 28 lutego 2012 r. oraz od 1 marca 2021 r. do 30 czerwca 2013 r. (decyzja o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników z dnia 22 maja 2017 r. – k. 32 a.r., pismo ZUS z dnia 27 kwietnia 2017 r. – k. 83 a.r.; pismo ZUS z dnia 10 maja 2017 r. a.r.).

Odwołująca opłaciła składki na rolnicze ubezpieczenie emerytalno-rentowe za okres od 1 października 2009 r. do 30 czerwca 2017 r. (bezsporne). Decyzją z dnia 22 maja 2017 r., znak: (...) (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził nadpłatę na koncie ubezpieczonej z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne rolników w kwocie 7.623,00 zł (decyzja w sprawie nadpłaty należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników z dnia 22 maja 2017 r. – k. 75 a.r.). Odwołująca odmówiła przyjęcia zwrotu nadpłaconych składek (k. 105 a.r.).

W dniu 6 maja 2020 r. odwołująca złożyła kolejny wniosek o emeryturę rolniczą. (wniosek z dnia 6 maja 2020 r. – k. 55 a.r.). Po rozpoznaniu wniosku w dniu 4 czerwca 2020 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydał decyzję znak: (...) (...), na podstawie której odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury rolniczej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołał się na treść art. 19 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wskazując, że ubezpieczona udokumentowała okres 16 lat podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Do tego okresu nie został zaliczony okres pracy poza rolnictwem i nauki w szkole, gdyż ubezpieczona urodziła się po 31 grudnia 1948 r. (decyzja – k. 74 a.r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w dniu 2 grudnia 2020 r. wydał decyzję znak: (...), na mocy której przyznał A. B. prawo do emerytury od 1 listopada 2020 r. Przy ustaleniu wysokości emerytury uwzględniono zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 27 września 1993 r. do 30 września 1998 r., od 18 listopada 1998 r. do 31 marca 2009 r. oraz od 1 sierpnia 2009 r. do 30 czerwca 2013 r., tj. łącznie 19 lat, 1 m-c i 15 dni (decyzja z dnia 2 grudnia 2020 r. – k. 48 a.s.; zaświadczenie z dnia 7 czerwca 2021 r. – k. 57 a.s.). Pismem z dnia 16 sierpnia 2022 r. ZUS wyjaśnił, że okres ubezpieczenia rolniczego od 1 października 2009 r. do 30 czerwca 2013 r. został doliczony do emerytury na podstawie zaświadczenia z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w W. Placówka Terenowa w W. z dnia 6 maja 2013 r. (pismo ZUS z dnia 16 sierpnia 2022 r. – k. 84 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie wymienionych wyżej dowodów z dokumentów, dając im wiarę w całości. Zebrane w sprawie dowody nie budziły zastrzeżeń co do ich wiarygodności i nie były kwestionowane przez strony postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie podlegało oddaleniu.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył kwestii prawa A. B. do emerytury rolniczej. Warunki uzyskania prawa do emerytury rolniczej zostały określone w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U. z Dz.U. z 2022 r. poz. 933) – dalej również jako „u.s.r.”). Zgodnie z art. 19 ust. 1 tej ustawy, emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny; wiek emerytalny kobiety wynosi 60 lat, a mężczyzny 65 lat;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

Z kolei w myśl art. 20 ust. 1 u.s.r. do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990,
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.,
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Natomiast zgodnie z art. 20 ust. 2 u.s.r. wskazanych wyżej okresów nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub rent na podstawie odrębnych przepisów, zaś ust. 2 stanowi, że przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.

Jak wynika z powyższego, aby uzyskać prawo do emerytury rolniczej odwołująca musiała spełnić warunki w postaci osiągnięcia stosownego wieku, który w jej przypadku wynosił 60 lat, oraz wykazania okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu w wymiarze 25 lat. Bezspornym w niniejszej sprawie było, że A. B. spełniła pierwszą ze wskazanych wyżej przesłanek. Jednocześnie analiza materiału dowodowego pod kątem treści cytowanych wyżej przepisów prowadziła do wniosku, że odwołująca nie udowodniła okresu podlegania ubezpieczeniom rolniczym w wymiarze wymaganym przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

W niniejszej sprawie odwołująca udowodniła okres ubezpieczenia emerytalno-rentowego od 1 lipca 1993 r. do 31 marca 2009 r. oraz od 1 lipca 2009 r. do 30 września 2009 r. jako okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, w łącznym wymiarze 16 lat. Jednocześnie jeszcze przed złożeniem wniosku o świadczenie w KRUS, Zakład

Ubezpieczeń Społecznych przyznał odwołującej prawo do emerytury, które to świadczenie pobierała od dnia 1 lipca 2009r. Obliczając wysokość świadczenia ZUS uwzględnił okres ubezpieczenia rolniczego A. B. do 30 września 2009 r. Należy pamiętać, że na mocy decyzji Prezesa KRUS odwołująca została wstecznie wyłączona z ubezpieczenia społecznego rolników od 1 października 2009 r. Ze względu na treść art. 7 ust. 1 i 16 ust. 1 i ust. 3 w zw. z art. 6 pkt 10c ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w okresie pobierania emerytury z ZUS odwołująca nie mogła podlegać ubezpieczeniu rolniczemu.

Wskazać należy, że wcześniejsze zaliczenie okresu do stażu pracy przy ustalaniu prawa do emerytury powszechnej oznacza, że okres ten nie może już zostać zaliczony do stażu ubezpieczeniowego podlegającego uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej, gdyż świadczenia te należą do odrębnych, konkurencyjnych systemów ubezpieczeniowych, a w prawie ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada jednego świadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 września 2013 r., III AUa 290/13). Na brak takiej możliwości wskazuje wprost treść cytowanego wyżej art. 20 ust. 2 u.s.r., który wyraźnie wskazuje, że okresów określonych w art. 20 ust. 1 u.s.r. okresów nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub rent na podstawie odrębnych przepisów. Potwierdzenie takiej interpretacji art. 20 ust. 2 u.s.r. wyrażono również w orzecznictwie, w którym dominuje pogląd, zgodnie z którym dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 8 maja 2007 r., II UK 164/2006). W podobny sposób wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z 4 listopada 2009 r. (sygn. akt I UK 168/09), w którym dopuścił możliwość uwzględnienia okresów pracy rolniczej w stażu składkowym przy ustalaniu prawa do emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, lecz jedynie takich, które nie zostały zaliczone do nabycia prawa do emerytury lub renty rolniczej. Okresy już raz zaliczone przy ustaleniu świadczenia wynikające z jednego systemu ubezpieczeń (np. do emerytury pracowniczej) nie mogą zostać powtórnie zaliczone przy ustaleniu świadczenia wynikającego z innego systemu (np. do renty czy emerytury rolniczej).

Wobec powyższego organ rentowy przy ustalaniu spełnienia przez A. B. warunków do uzyskania emerytury rolniczej, określonej w art. 19 ust. 1 u.s.r., zasadnie nie uwzględnił do stażu pracy okresów podlegania przez odwołującą ubezpieczeniom społecznym, gdyż okresy te zostały już zaliczone do ustalenia prawa odwołującej do emerytury z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Odnosząc się do zarzutów odwołującej, wskazać należy, że słusznie organ rentowy nie uwzględnił okresu pracy w gospodarstwie rolnym od 1 stycznia 1968 r. do 22 stycznia 1969 r., ponieważ przypada on przed ukończeniem 16 roku życia oraz od 23 stycznia 1969 r. do 7 września 1969 r. z uwagi na brak dokumentów potwierdzających rodzaj wykonywanej pracy. Nadto mając na względzie ust. 3 art. 20 u.s.r. wskazać należy, że prawidłowo organ rentowy nie uwzględnił okresu pracy zawodowej ubezpieczonej od 8 września 1969 r. do 30 czerwca 1985 r., od 23 lipca 1985 r. do 31 marca 1990 r., od 7 września 1990 r. do 30 kwietnia 1992 r., od 1 lutego 2009 r. do 31 lipca 2009 r., od 1 października 2009 r. do 30 czerwca 2013 r. oraz uczęszczania do szkoły, mając na uwadze, że okresy te w stosunku do osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. nie podlegają zaliczeniu do okresu ubezpieczenia emerytalno-rentowego dla ustalenia emerytury rolniczej. Z kolei okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 1 stycznia 1990 r. do 7 września 1990 r. nie może zostać uwzględniony, bo od dnia 1 stycznia 1983r. istniał obowiązek ubezpieczenia domowników pracujących w gospodarstwie rolnym rodziców, a ubezpieczeniem tym odwołująca nie była objęta.

Z tych względów Sąd Okręgowy podzielił argumentację organu rentowego, iż odwołująca nie legitymuje się 25-letnim okresem podlegania ubezpieczeniu rolniczemu, wymaganym do uzyskania prawa do emerytury rolniczej. Brak tej przesłanki przesądził o niespełnieniu przez A. B. warunków do uzyskania prawa do emerytury rolniczej, w związku z czym zaskarżona decyzja organu rentowego była zasadna.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że skarżona decyzja Prezesa KRUS odpowiadała prawu, wobec czego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.